

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 1. rujna 2020.

Analiza odluke

Bevc protiv Hrvatske

br. zahtjeva 36077/14

odluka o nedopuštenosti

članak 2. Protokola br. 4 uz Konvenciju – sloboda kretanja

Ograničenje slobode kretanja podnositelja zahtjeva izricanjem mjere opreza u kaznenom postupku bilo je u skladu sa zakonom, težilo je legitimnom cilju prevencije kriminala i zaštite prava i sloboda drugih te je bilo proporcionalno

Odbor Europskog suda za ljudska prava (dalje: Europski sud) 28. travnja 2020. donio je odluku kojom je podnositeljev zahtjev proglasio nedopuštenim.

Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje: USKOK) je u svibnju 2012. godine pokrenuo istragu protiv podnositelja zahtjeva i nekoliko drugih osoba zbog osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo udruživanja za počinjenje kaznenih djela i kazneno djelo lihvarskog ugovora. USKOK je podnositelju u svibnju 2013. odredio mjeru opreza privremenog oduzimanja putovnice i osobne iskaznice radi osiguranja podnositeljeve nazočnosti tijekom kaznenog postupka jer je postojala opasnost od bijega s obzirom da je podnositelj stranac, slovenski državljanin koji nije imao trajno boravište niti drugu čvršću vezu s Republikom Hrvatskom. USKOK je produljio ovu mjeru nekoliko puta, te je u siječnju 2014. protiv podnositelja podignuo optužnicu, nakon čega je mjeru produljilo optužno vijeće Županijskog suda potvrđujući ranije iznesene razloge za izricanje ove mjere. Optužnica je potvrđena u lipnju 2014., a kazneni postupak je u trenutku donošenja presude Europskog suda bio još uvijek u tijeku. Podnositelj je tijekom kaznenog postupka podnio nekoliko žalbi protiv rješenja o produljenju mjere opreza ističući, između ostalog, da zbog promjene Kaznenog zakona ne postoji pravni kontinuitet između kaznenog djela lihvarskog ugovora iz članka 233. Kaznenog zakona iz 1997. i kaznenog djela lihvarskog ugovora iz članka 242. Kaznenog zakona iz 2011. godine, pa da je stoga mjera opreza bila nezakonita. Također je prigovarao da je USKOK odbio ispitati svjedoke na okolnost naročito teških osobnih situacija koje su ih navele na sklapanje za njih nepovoljnih ugovora o zajmu. Podnositeljeve žalbe su odbijene, a Ustavni sud je u prosincu 2013. odbacio njegovu ustavnu tužbu.

Podnositelj zahtjeva je podnio zahtjev Europskom sudu tvrdeći da mu je izricanjem mjere opreza povrijeđeno pravo na slobodu kretanja.

Europski sud je najprije istaknuo da će ispitati podnositeljevu pritužbu samo u onom opsegu i u odnosu na one činjenice koje je podnositelj istaknuo u svom zahtjevu ([Radomilja protiv Hrvatske](#) [VV], stavci 126.- 133.). Podnositelj je izričito i nedvosmisleno opseg svog zahtjeva ograničio na razdoblje od 22. srpnja do 20. rujna 2013.

Nadalje, utvrdio je da oduzimanje putovnice i osobne iskaznice, kao mjera opreza u kaznenom postupku, nedvojbeno predstavlja miješanje u pravo iz članka 2. Protokola br. 4 uz

Konvenciju. Da bi takvo miješanje bilo opravdano, ono mora biti u skladu sa zakonom, slijediti jedan ili više legitimnih ciljeva predviđenih stavkom 3. ovog članka i biti nužno u demokratskom društvu.

Europski sud je ustanovio da Zakon o kaznenom postupku predviđa mogućnost preventivnog oduzimanja putnih isprava kada postoji osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo. Dakle, zakonitost ove mjere opreza usko je povezana s postojanjem kaznenog djela prema domaćem zakonu. Pozivajući se na svoju ustaljenu sudsku praksu, Europski sud je istaknuo da se pri odlučivanju je li miješanje bilo u skladu sa zakonom, ne bavi formalnim klasifikacijama ili nazivima koja su prema domaćem zakonu dodijeljena određenim kaznenim dijelima (*De Tommaso protiv Italije* [VV], stavci 106.-108.). Dovoljno je utvrditi da određeni akt prema nacionalnom zakonodavstvu u relevantnom razdoblju u svojoj biti predstavlja kazneno djelo bez obzira na različite zakonske nazive pod kojima je to djelo definirano u različitim razdobljima.

U predmetu podnositelja zahtjeva istraga je pokrenuta zbog sumnje da je sudjelovao u davanju nepovoljnih zajmova osobama koje su bile u teškoj financijskoj situaciji i koje nisu bile u mogućnosti pribaviti novac od redovnih financijskih institucija. Takvo ponašanje nedvojbeno predstavlja kazneno djelo opisano u članku 233. Kaznenog zakona/97 i članku 242. Kaznenog zakona/11. Činjenica da je USKOK ovo ponašanje najprije klasificirao prema Kaznenom zakonu iz 1997., a zatim, nakon podnošenja optužnice, promijenio tu klasifikaciju sukladno Kaznenom zakonu iz 2011., ne mijenja činjenicu da su oba kaznena zakona zabranjivala takvo ponašanje.

Nadalje, iako je istina da tijekom istrage nije bilo sasvim jasno zašto je odbijen podnositeljev zahtjev za ispitivanjem svjedoka na okolnost njihove osobne situacije prilikom ugovaranja zajmova, Europski sud je naglasio da to samo po sebi ne može dovesti do zaključka da je miješanje bilo nepredvidivo u onoj mjeri u kojoj bi ono bilo nespojivo s načelom zakonitosti iz članka 2. Protokola br. 4. Osim toga, ovaj nedostatak je ispravljen kasnije tijekom potvrđivanja optužnice kada je optužno vijeće Županijskog suda utvrdilo da je tijekom istrage ispitan veliki broj žrtava koje su svjedočile o svojoj teškoj osobnoj situaciji i okolnostima u kojima su ugovorile zajmove. Dakle, iako nisu ispitane sve žrtve, ovo je bilo dovoljno da se utvrdi postojanje osnovane sumnje da je podnositelj zahtjeva počinio predmetno kazneno djelo.

Slijedom navedenog, Europski sud je zaključio da je postojao pravni temelj za primjenu mjere opreza protiv podnositelja zahtjeva u relevantnom razdoblju. Stoga je ograničenje njegove slobode kretanja bilo zakonito. Što se tiče legitimnog cilja i razmjernosti, miješanje je slijedilo legitimne ciljeve sprječavanja kriminala i zaštite prava i sloboda drugih te je bilo proporcionalno u razdoblju na koje se podnositelj pozivao u svom zahtjevu.

Stoga je Europski sud podnositeljev zahtjev proglasio nedopuštenim i odbacio ga kao očigledno neosnovan.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.